

**GLAVNA SLUŽBA
ZA REVIZIJU JAVNOG SEKTORA
REPUBLIKE SRPSKE**

Republika Srpska
78000 Banja Luka
Vladike Platona bb
Tel: +387(0)51/493-555
Faks: +387(0)51/493-556
e-mail: revizija@gsr-rs.org

**Izvještaj o provedenoj finansijskoj reviziji Preduzeća za usluge u
vazdušnom saobraćaju
„Aerodromi Republike Srpske“ a.d. Banja Luka
za period 01.01-31.12.2023. godine**

Broj: RV071-24

Banja Luka, 12.12.2024. godine

SADRŽAJ

I	IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA	1
	Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja	1
II	IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA	5
	Izvještaj o reviziji usklađenosti.....	5
III	REZIME DATIH PREPORUKA.....	7
IV	KRITERIJUMI ZA REVIZIJU USKLAĐENOSTI.....	9
V	IZVJEŠTAJ O PROVEDENOJ REVIZIJI (NALAZI)	10
	1. Uvod	10
	2. Provođenje preporuka iz prethodnog izvještaja.....	10
	3. Zaključak o funkcionisanju sistema internih kontrola	10
	4. Nabavke.....	12
	5. Priprema i donošenje plana poslovanja i finansijskog plana	13
	6. Finansijski izvještaji	13
	6.1. Bilans uspjeha	13
	6.1.1. Poslovni prihodi i rashodi.....	13
	6.1.2. Finansijski rashodi	16
	6.1.3. Gubitak redovne aktivnosti	16
	6.1.4. Ostali dobici i gubici.....	16
	6.1.5. Dobitak po osnovu usklađivanja vrijednosti.....	16
	6.1.6. Neto gubitak tekuće godine.....	16
	6.2. Bilans stanja.....	17
	6.2.1. Bilansna aktiva.....	17
	6.2.2. Bilansna pasiva	19
	6.2.3. Vanbilansna evidencija.....	22
	6.3. Bilans tokova gotovine.....	22
	6.4. Vremenska neograničenost poslovanja.....	23
	6.5. Potencijalna imovina i potencijalne obaveze	23
	6.6. Napomene uz finansijske izvještaje	23

I IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA

Izvještaj o reviziji finansijskih izvještaja

Mišljenje sa rezervom

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja Preduzeća za usluge u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Republike Srpske“ a.d. Banja Luka koji obuhvataju: Bilans stanja – Izvještaj o finansijskom položaju sa stanjem na dan 31.12.2023. godine; Bilans uspjeha – Izvještaj o ukupnom rezultatu u periodu i Bilans tokova gotovine – Izvještaj o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan. Revizijom smo obuhvatili pregled značajnih transakcija, objašnjavajućih napomena i primjenu računovodstvenih politika u revidiranom periodu.

Po našem mišljenju, osim za navedeno u pasusu „Osnov za mišljenje sa rezervom“, finansijski izvještaji Preduzeća za usluge u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Republike Srpske“ a.d. Banja Luka istinito i objektivno prikazuju, u svim materijalnim aspektima, finansijsko stanje imovine i obaveza na dan 31.12.2023. godine, finansijsku uspješnost, tokove gotovine i promjene na kapitalu za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa propisanim okvirom finansijskog izvještavanja.

Osnov za mišljenje sa rezervom

Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske i relevantnim ISSAI standardima revizije 2200 -2810. Naša odgovornost za provođenje revizije detaljnije je opisana u pasusu „Odgovornost revizora“. Reviziju smo proveli u skladu sa ISSAI 130 - Etički kodeks, ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti i nezavisni smo u odnosu na subjekta revizije.

Smatramo da su pribavljeni revizijski dokazi, s obzirom na propisani okvir finansijskog izvještavanja dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnov za naše mišljenje o finansijskom stanju imovine, obaveza i izvora.

Kao što je navedeno pod tačkom 3. ovog Izvještaja:

Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama Preduzeća za usluge u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Republike Srpske“ a.d. Banja Luka nije utvrđen korisni vijek upotrebe imovine odnosno stope amortizacije, a prilikom obračuna amortizacije nisu primijenjene objelodanjene stope amortizacije, što nije u skladu sa članom 7. stav 3) tačka 3. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske.

Pomoćna knjiga nepokretnosti, postrojenja i opreme ne vodi se na način da obezbijedi uvid u analitičke podatke, hronološki prikaz poslovnih događaja, kontrolu i ispravnost unesenih podataka i mogućnost korišćenja podataka, što nije u skladu sa članom 12. stav 5) Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske.

Godišnji popis imovine i obaveza sa stanjem na dan 31.12.2023. godine nije organizovan i izvršen u skladu sa članom 4. stav 1) tačka 2), članom 12. stav 2), članom 17. stav 4), 5) i 8) i članom 18. stav 1) i 3), 5) i 8) i članom 20. stav 3) Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem imovine i obaveza, jer popisne liste nisu sačinjene u dva primjerka i ovjerene od strane ovlaštenog lica, nisu sačinjene popisne liste potraživanja i obaveza, nije popisana tuđa imovina koju preduzeće koristi i kojom upravlja, u izvještaju o popisu iskazana stanja zaliha (knjigovodstveno i stvarno) nisu u skladu sa knjigovodstvenim evidencijama i popisnom listom kojom je utvrđeno količinsko stanje zaliha i nije izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem gotovine.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.1.1.1 ovog Izvještaja:

Prihodi od pruženih usluga na inostranom tržištu i gubitak ranijih godina precijenjeni su u iznosu od 15.594 KM, jer su prihodi iz 2022. godine iskazani u tekućoj godini, što nije u skladu sa MRS 1 - Prezentacija finansijskih izvještaja (paragraf 27 i 28).

Kao što je navedeno pod tačkama 6.1.1.1. i 6.1.1.2. ovog Izvještaja:

Prihodi od prodane robe i rashodi po osnovu nabavne vrijednosti repromaterijala precijenjeni su u iznosu od 48.248 KM, jer prilikom prenosa robe između zaliha (repromaterijala i maloprodaje) iskazani su prihodi i rashodi u smislu tržišne realizacije robe iako do iste nije došlo, što nije u skladu sa članom 42. stav 1) i 2) i članom 52. Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.

Kao što je navedeno pod tačkama 6.1.1.2. i 6.2.1.1. ovog Izvještaja:

Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi precijenjeni su u iznosu od 412.615 KM, nematerijalna imovina precijenjena je u iznosu od 3.270 KM, građevinski objekti potcijenjeni su u iznosu od 397.683 KM i troškovi amortizacije potcijenjeni su u iznosu od 18.202 KM, jer obračun amortizacije sredstava nije izvršen kada je imovina postala raspoloživa za upotrebu usljed neaktiviranja imovine raspoložive za upotrebu, što nije u skladu sa MRS 16 - Nekretnine postrojenja i oprema (paragraf 55) i MRS 38 - Nematerijalna imovina (paragraf 97).

Kao što je navedeno pod tačkom 6.2.1.2. ovog Izvještaja:

Zalihe mlaznog goriva u skladištu precijenjene su u iznosu od 18.675 KM, rashodi po osnovu nabavne vrijednosti goriva precijenjeni su u iznosu od 4.981 KM, a gubitak ranijih godina potcijenjen u iznosu od 23.656 KM, jer iskazana vrijednost zaliha u početnom stanju i izlaza sa zaliha nije vršena po metodu ponderisane prosječne cijene, što nije u skladu sa članom 51. i 53. Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama i MRS 2 – Zalihe (paragraf 25 i 27).

Kao što je navedeno pod tačkom 6.2.2.3. ovog Izvještaja:

Razgraničeni prihodi i primljene donacije precijenjeni su u iznosu od 12.346 KM, za koliko je potcijenjen prihod od donacija, jer su priznati prihodi u visini polugodišnje amortizacije doniranih sredstava, što nije u skladu sa MRS 20 - Računovodstveno obuhvatanje državnih davanja i objelodanjivanje državne pomoći (paragraf 12). Takođe, za iskazana kratkoročna razgraničenja po osnovu donacija u iznosu od 45.547 KM iz 2010. i 2012. godine za koje nisu identifikovani izvori, vrste doniranih sredstava kao i uslovi povezani sa donacijom, tokom perioda nije izvršeno priznavanje prihoda u vezi sa nastalim povezanim rashodima za čije pokriće je davanje i namijenjeno, što nije u skladu sa zahtjevima navedenog standarda.

Kratkoročna razgraničenja su precijenjena, a ostala dugoročna rezervisanja i razgraničenja potcijenjena u iznosu od 261.438 KM, jer su dugoročna rezervisanja za sudske sporove klasifikovana kao kratkoročna, što nije u skladu sa članom 32. stav 9) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.

Kao što je navedeno pod tačkama 6.4. i 6.6. ovog Izvještaja:

Napomene uz finansijske izvještaje ne sadrže objelodanjivanja u vezi sa stalnošću poslovanja, što nije u skladu sa zahtjevima MRS 1 - Prezentacija finansijskih izvještaja (paragraf 25).

Takođe, u Napomenama uz finansijske izvještaje nisu objelodanjene relevantne informacije o primijenjenim stopama amortizacije i načinu vođenja zaliha, što nije u skladu sa Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike, zahtjevima MRS 1 - Prezentacija finansijskih izvještaja (paragraf

117), MRS 2 - Zalihe (paragraf 36 i 37), MRS 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema (paragraf 73) i drugim relevantnim Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Ključna pitanja revizije

Ključna pitanja su ona pitanja koja su po našem profesionalnom mišljenju bila najznačajnija u vršenju revizije finansijskih izvještaja Preduzeća za usluge u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Republike Srpske“ a.d. Banja Luka za godinu koja se završava na dan 31.12.2023. godine. Ova pitanja smo razmotrili u okviru revizije tih finansijskih izvještaja kao cjeline a u formiranju našeg mišljenja ne dajemo odvojeno mišljenje o tim pitanjima. Osim pitanja opisanih u pasusu „Osnov za mišljenje sa rezervom“, nema drugih pitanja koja treba objaviti u Izvještaju o reviziji

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Direktor je odgovoran za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima i međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja. Ova odgovornost obuhvata: osmišljavanje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed prevare i greške; odgovarajuća objelodanjivanja relevantnih informacija u napomenama uz finansijske izvještaje; odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena koje su primjerene datim okolnostima i nadzor nad procesom izvještavanja. Pri izradi finansijskih izvještaja rukovodstvo je odgovorno da procijeni stalnost poslovanja i da objelodani pitanja vezana za vremensku neograničenost poslovanja.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je da steknemo razumno uvjerenje o tome da finansijski izvještaji, kao cjelina, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze uzrokovane prevarom ili greškom, kao i da sačinimo i objavimo revizijski izvještaj, koji sadrži naše mišljenje. Razumno uvjerenje predstavlja visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija, koja je izvršena u skladu sa ISSAI standardima revizije uvijek otkriti materijalno značajne pogrešne iskaze kada oni postoje.

Pogrešni iskazi mogu nastati kao posljedica prevare ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako, pojedinačno ili zajedno, mogu uticati na ekonomske odluke korisnika koje se donose na osnovu finansijskih izvještaja.

Zbog činjenice da se revizija provodi provjerom na bazi uzorka i da u sistemu internih kontrola i računovodstvenom sistemu postoje inherentna ograničenja, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške ostanu neotkrivene.

Revizija uključuje provođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima datim u finansijskim izvještajima. Izbor postupaka je zasnovan na revizijskom prosuđivanju i profesionalnom skepticizmu, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih usljed prevare i greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efektivnosti internih kontrola. Revizija takođe uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika utemeljenih na vremenskoj neograničenosti poslovanja i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Izjavljujemo da smo postupili u skladu sa relevantnim etičkim zahtjevima u vezi sa nezavisnošću. Ostvarili smo komunikaciju sa odgovornim licima subjekta revizije u vezi sa planiranim obimom i vremenskim rasporedom revizije, ključnim revizijskim pitanjima i drugim

važnim pitanjima i značajnim nalazima revizije, uključujući značajne nedostatke u sistemu internih kontrola, koji se mogu identifikovati tokom revizije.

Banja Luka, 12.12.2024. godine

Glavni revizor

Jovo Radukić, s.r.

II IZVJEŠTAJ GLAVNOG REVIZORA

Izvještaj o reviziji usklađenosti

Mišljenje sa rezervom

Uz reviziju finansijskih izvještaja Preduzeća za usluge u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Republike Srpske“ a.d. Banja Luka za 2023. godinu, izvršili smo reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija iskazanih u finansijskim izvještajima sa značajnim zakonskim i drugim propisima.

Po našem mišljenju, osim za navedeno u pasusu „Osnov za mišljenje sa rezervom“, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u finansijskim izvještajima Preduzeća za usluge u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Republike Srpske“ a.d. Banja Luka za 2023. godinu su, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa propisima kojima su regulisane.

Osnov za mišljenje sa rezervom

Reviziju usklađenosti smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji javnog sektora Republike Srpske i ISSAI 4000 – Standard za reviziju usklađenosti.

Vjerujemo da su pribavljeni revizijski dokazi dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnov za naše mišljenje o usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija iskazanih u finansijskim izvještajima sa propisima kojima su regulisane.

Kao što je navedeno pod tačkom 3. ovog Izvještaja:

U 2023. godini obračun minulog rada vršen je primjenom propisanih uvećanja na osnovnu platu uvećanu za druga primanja po osnovu rada, što nije u skladu sa članom 124. Zakona o radu i članom 108. Kolektivnog ugovora preduzeća.

Preduzeće za usluge u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Republike Srpske“ a.d. Banja Luka zaključilo je ugovore o djelu sa 29 izvršilaca za sistematizovana radna mjesta (vatrogasac i doktor medicine), što nije u skladu sa članom 205. stav 1) Zakona o radu.

Kao što je navedeno pod tačkom 6.2.2.1 ovog Izvještaja:

Iskazane ostale rezerve društva formirane su konvertovanjem revalorizacionih rezervi za koje nije utvrđen istorijat nastanka i osnov početnog priznavanja u ostale rezerve, što nije u skladu sa načinom formiranja rezervi privrednog društva koji je propisan članom 231. Zakona o privrednim društvima Republike Srpske i članom 61. Statuta preduzeća.

Odgovornost rukovodstva za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, direktor je takođe odgovoran da osigura da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u finansijskim izvještajima u skladu sa propisima kojima su regulisane.

Odgovornost revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije iskazane u finansijskim izvještajima, u svim materijalnim aspektima, u skladu sa propisima kojima su regulisane. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura kako bi pribavili revizijske dokaze o tome da li je poslovanje Preduzeća za usluge u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Republike Srpske“ a.d. Banja Luka obuhvaćeno prema definisanim kriterijumima, usklađeno sa zakonskim i drugim propisima. Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu

poslovanje Preduzeća za usluge u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Republike Srpske“
a.d. Banja Luka.

Banja Luka, 12.12.2024. godine

Glavni revizor

Jovo Radukić, s.r.

III REZIME DATIH PREPORUKA

Preporuke vezane za finansijske izvještaje

Preporučuje se direktoru preduzeća da obezbijedi da se:

- 1) utvrdi korisni vijek upotrebe imovine, odnosno stope amortizacije u skladu sa članom 7. stav 3) tačka 3. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske;
- 2) pomoćna evidencija stalne imovine organizuje i vodi na način da se obezbijedi uvid u analitičke podatke i hronološki prikaz poslovnih događaja, kontrolu i ispravnost unesenih podataka i mogućnost korišćenja podataka u skladu sa članom 12. stav 5) Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske;
- 3) postupci i procedure popisa imovine i obaveza, utvrđivanje i iskazivanje stvarnog i knjigovodstvenog stanja imovine i obaveza, te izvještavanje o popisu vrši u skladu sa odredbama Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem imovine i obaveza;
- 4) priznavanje kratkoročnih potraživanja, ostalih poslovnih prihoda i prihoda od pruženih usluga vrši na obračunskoj osnovi u skladu sa MRS 1- Presentacija finansijskih izvještaja (paragraf 27 i 28), a evidentiranje po osnovu naplate potraživanja vrši prema članu 64. Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama;
- 5) nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina priznaju i klasifikuju, a obračun amortizacije vrši u skladu sa zahtjevima MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema (paragraf 55) i MRS 38 - Nematerijalna imovina (paragraf 97) i članom 3. stav 6) i 4. stav (3, 4 i 7) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike;
- 6) zalihe robe u skladištu iskazuju, a da se izlaz sa zaliha obračunava u skladu sa članom 51. i 53. Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama i MRS 2 – Zalihe (paragraf 25 i 27);
- 7) prihodi od prodane robe i rashodi po osnovu nabavne vrijednosti repromaterijala iskazuju u skladu sa članom 42. stav 1) i 2) i članom 52. Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike;
- 8) preduzmu aktivnosti utvrđivanja stvarnog stanja iskazanih obaveza i pribavljanja vjerodostojne knjigovodstvene isprave u vezi nastanka poslovnog događaja i u skladu s tim izvrše evidentiranja u poslovnim knjigama preduzeća prema članu 8. i 9. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske;
- 9) izvrši analiza i preduzmu aktivnosti oko utvrđivanja izvora, vrste doniranih sredstava i uslova povezanih sa donacijama iz ranijih godina i u skladu s tim izvrši računovodstveni tretman istih, a da se za donacije poznatog izvora i uslova u potpunosti priznaju prihodi povezani sa nastalim troškovima prema zahtjevima MRS 20 - Računovodstveno obuhvatanje državnih davanja i objelodanjivanje državne pomoći;
- 10) klasifikacija dugoročnih rezervisanja za sudske sporove vrši u skladu sa članom 32. stav 9) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike;
- 11) bilans tokova gotovine sačinjava u skladu sa Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike i zahtjevima MRS 7 - Izvještaj o tokovima gotovine (paragraf 10);
- 12) u Napomenama uz finansijske izvještaje objelodanjuju informacije u vezi sa stalnošću poslovanja i druge relevantne informacije propisane Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike, zahtjevima MRS 1 – Presentacija finansijskih izvještaja i drugim

relevantnim Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Preporuke vezane za usklađenost

Preporučuje se direktoru preduzeća da obezbijedi da se:

- 1) obračun minulog rada vrši na osnovnu platu bez uvećanja za druga primanja po osnovu rada u skladu sa članom 124. Zakona o radu i članom 108. Kolektivnog ugovora preduzeća;
- 2) ugovori o djelu zaključuju za poslove koji su van djelatnosti poslodavca u skladu sa članom 205. stav 1) Zakona o radu;
- 3) rezerve preduzeća formiraju u skladu sa članom 231. Zakona o privrednim društvima Republike Srpske i članom 61. Statuta preduzeća.

Preporučuje se Skupštini akcionara, nadzornom odboru i direktoru preduzeća da obezbijede da se:

- 4) donese odluka o visini naknade za rad članovima nadzornog odbora i odbora za reviziju i u skladu s tim vrši obračun i isplata istih u skladu sa članom 12. tačka z), članom 43. stav 1) tačka d) Statuta preduzeća.

IV KRITERIJUMI ZA REVIZIJU USKLAĐENOSTI

- Zakon o javnim preduzećima;
- Zakon o privrednim društvima član 1-40; glava IV;
- Zakon o javnim nabavkama;
- Zakon o radu, član 1-65; član 120-127; član 170-171; član 205-208;
- Zakon o doprinosima;
- Zakon o porezu na dohodak glava I-IV, VI, X, XII i XIII; ;
- Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju invalida, član 25-27.;
- Zakon o unutrašnjem platnom prometu;
- Odluka o visini naknade troškova za službena putovanja u zemlji i inostranstvu za zaposlene u Republici Srpskoj;
- Uredba o uslovima i plaćanju gotovim novcem i Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o uslovima i načinu plaćanja gotovim novcem;
- Zakon o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Srpske;
- Statut Preduzeća za usluge u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Republike Srpske“ a.d. Banja Luka;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u preduzeću za usluge u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Republike Srpske“ a.d. Banja Luka;
- Kolektivni ugovor za zaposlene u preduzeću za usluge u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Republike Srpske“ a.d. Banja Luka;
- Pravilnik o javnim nabavkama roba usluga i radova.

V IZVJEŠTAJ O PROVEDENOJ REVIZIJI (NALAZI)

1. Uvod

Preduzeće za usluge u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Republike Srpske“ a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: Preduzeće) osnovano je 1991. godine pod nazivom „Aerodrom Banja Luka“, a 1995. godine registrovano je kao osnovno državno preduzeće pod nazivom „Aerodromi Republike Srpske“ Banja Luka. Rješenjem Osnovnog suda u Banjoj Luci od 28.11.2013. godine preduzeće od državnog preduzeća transformisalo u akcionarsko društvo i počinje poslovati pod nazivom Preduzeće za usluge u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Republike Srpske“ a.d. Banja Luka. Po sudskom rješenju od 31.10.2023. godine došlo je do promjene adrese Preduzeća u Ljevčanska 141 Laktaši.

Po Rješenju o registraciji Preduzeće je 100% vlasnik zavisnog društva „Ars tours“ d.o.o. Banja Luka koje je prestalo sa radom zaključno sa 30.04.2024. godine.

Osnovna djelatnost Preduzeća je pružanje uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju koja se odnose na prihvat i otpremu aviona, boravak aviona na aerodromu, prihvat i otpremu putnika i prtljaga, roba, stvari i pošte. Sporedne djelatnosti Preduzeća obuhvataju pružanje ugostiteljskih i trgovačkih usluga, usluga zakupa, naplate parkinga i druge usluge.

Sredstva za rad i poslovanje obezbjeđuju se iz sredstava ostvarenih od pružanja usluga u vazdušnom saobraćaju, korišćenja manevarskih površina, prodaje robe, iz donacija, od zakupnina, subvencija i drugih izvora.

Na dostavljeni Nacrt izvještaja o provedenoj finansijskoj reviziji nije bilo primjedbi.

Preporuke date u ovom izvještaju, u cilju njihovog naglašavanja, boldovane su i pisane italik slovima.

2. Provođenje preporuka iz prethodnog izvještaja

Glavna služba za reviziju javnog sektora Republike Srpske prvi put je angažovana na provođenju finansijske revizije Preduzeća.

3. Zaključak o funkcionisanju sistema internih kontrola

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta (od 18.07.2022. godine i 09.03.2023. godine) utvrđena je organizaciona struktura, ukupan broj radnih mjesta i izvršilaca, nazivi radnih mjesta, opisi poslova, uslovi i posebni uslovi za obavljanje poslova. U cilju obavljanja osnovne i drugih djelatnosti u preduzeću je organizovano 6 sektora, quality manager i jedinica interne revizije. U okviru sektora organizovano je 11 službi, 19 odjeljenja, centar za obuku stručnog osoblja i referat za marketing. Navedenim Pravilnikom sistematizovano je 105 radnih mjesta sa 296 izvršilaca.

Na dan 31.12.2023. godine, pored direktora, zaposleno je 111 izvršilaca i to 100 izvršilaca na neodređeno vrijeme i 11 izvršilaca na određeno vrijeme (od čega 3 izvršioca na mandatni period).

Organi upravljanja su Skupština akcionara, nadzorni odbor i uprava. Upravu preduzeća čini direktor i tri izvršna direktora.

Izvršni direktori i članovi nadzornog odbora, nakon provedenih konkursnih procedura, imenovani su Odlukama o konačnom imenovanju izvršnog direktora od 21.09.2023. godine i Odlukama o imenovanju članova nadzornog odbora od 08.03.2024. godine, a do donošenja navedenih odluka obavljali su funkciju vršioca dužnosti odnosno privremenog nadzornog odbora.

Odbor za reviziju imenovan je Odlukom o imenovanju članova Odbora za reviziju od 19.04.2022. godine na period od 4 godine.

U 2023. godini članovima nadzornog odbora (5 članova) i odbora za reviziju (3 člana) vršen je obračun i isplata naknade u ukupnom bruto iznosu od 54.372 KM. Prilikom revizijskog ispitivanja reviziji nije prezentovana na uvid Odluka o visini naknade članovima nadzornog odbora i odbora za reviziju, na osnovu koje je vršen obračun i isplata istih.

Kolektivnim ugovorom preduzeća Aerodromi Republike Srpske a.d. Banja Luka propisana je visina osnovice za obračun plata i koeficijenti složenosti posla koji su definisani u rasponu za osam grupa, kao i uvećanja na platu. U ugovorima o radu utvrđen je jedan koeficijent složenosti pojedinačno za svakog zaposlenog, a koji odgovara definisanom rasponu grupe u kojoj je radno mjesto po stručnoj spremi i složenosti posla raspoređeno. Prilikom revizijskog ispitivanja nisu prezentovani kriterijumi utvrđivanja pojedinačnih koeficijenata za radna mjesta u definisanim rasponima grupe.

Prilikom obračuna uvećanja plate po osnovu minulog rada kao osnovica za obračun korišćena je osnovna plata uvećana za naknadu za regres, što nije u skladu sa članom 124. Zakona o radu Republike Srpske i članom 108. Kolektivnog ugovora preduzeća Aerodromi Republike Srpske a.d. Banja Luka, kojim je propisano da se uvećanje plate za svaku navršenu godinu staža obračunava primjenom propisanih procenata na osnovnu platu.

U 2023. godini, kao i u 2022. godini zaključeni su ugovori o djelu za sistematizovana radna mjesta (27 vatrogasaca i 2 doktora medicine) i u okviru djelatnosti preduzeća, što nije u skladu sa članom 205. stav 1) Zakona o radu kojim je propisano da poslodavac može sa određenim licem da zaključi ugovor o djelu radi obavljanja poslova koji su van djelatnosti poslodavca, a koji imaju za predmet samostalnu izradu ili opravku određene stvari, samostalno izvršenje određenog fizičkog ili intelektualnog posla.

Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama nije utvrđen korisni vijek upotrebe imovine, odnosno stope amortizacije, što nije u skladu sa članom 7. stav 3) tačka 3. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske, kojim je propisano da pravno lice svojim opštim aktom utvrđuje računovodstvene politike i računovodstvene procjene. U Napomenama uz finansijske izvještaje objelodanjene su informacije o korištenim stopama amortizacije stalnih sredstava koje se razlikuju od stopa primijenjenih prilikom obračuna amortizacije, što je navedeno pod tačkom 6.6. izvještaja.

Pomoćna knjiga nepokretnosti, postrojenja i opreme je uspostavljena i sadrži podatke o vrijednosti imovine od 01.01.2022. godine, primijenjenoj stopi amortizacije, kao i iznosu obračunate amortizacije u 2022. i 2023. godini. Međutim za imovinu koja je stavljena u upotrebu prije 01.01.2022. godine evidencija ne sadrži datum aktiviranja/nabavke, nabavnu vrijednost, ukupnu ispravku vrijednosti, pregled amortizacije po godinama niti podataka o efektu povećanja po osnovu izvršene procjene u ranijim godinama. Takođe, na pojedinačnim stavkama imovine mijenjani su inventurni brojevi (spojeno više brojeva u jedan inventurni broj itd), što kroz karticu pojedinačnog sredstva nije moguće identifikovati. Navedeno nije u skladu sa članom 12. stav 5) Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 94/15 i 78/20), jer se pomoćna knjiga ne vodi na način da obezbijedi uvid u analitičke podatke, hronološki prikaz poslovnih događaja, kontrolu i ispravnost unesenih podataka i mogućnost korišćenja podataka.

U skladu sa Odlukom o popisu i formiranju komisije za popis imovine i obaveza sa stanjem na dan 31.12.2023. godine, izvršen je godišnji popis. Revizijskim ispitivanjem provođenja istog utvrđeno je da godišnji popis imovine i obaveza sa stanjem na dan 31.12.2023. godine nije organizovan i izvršen u skladu sa članom 4. stav 1) tačka 2), članom 12. stav 2), članom 17. stav 4), 5) i 8) i članom 18. stav 1) i 3), 5) i 8) i članom 20. stav 3) Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem imovine i obaveza („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 45/16 i 113/21), jer popisne liste nisu sačinjene u dva primjerka i ovjerene od strane ovlaštenog lica, a jedan primjerak nije vraćen na postupanje komisiji, nije u potpunosti izvršeno usaglašavanje stanja

potraživanja i obaveza i njihov prenos sa eksternih potvrda stanja, nije sačinjena popisna lista potraživanja i obaveza, nije popisana tuđa imovina koju preduzeće koristi i kojom upravlja (zemljište), u izvještaju o popisu iskazano knjigovodstveno i stvarno stanje mlaznog goriva nije u skladu sa knjigovodstvenim evidencijama niti popisnom listom mlaznog goriva (utvrđeno količinsko stanje) i nije izvršeno usklađivanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem gotovine.

Preduzeće je sačinilo godišnji izvještaj o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrole za 2023. godinu u skladu sa Pravilnikom o sadržaju izvještaja i načinu izvještavanja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 1/22), a druge aktivnosti u vezi primjene odredbi Zakona o sistemu internih finansijskih kontrola u javnom sektoru Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 91/16) nisu preduzete odnosno nije sačinjen popis i opis poslovnih procesa, nije uspostavljena knjiga poslovnih procesa i nije izvršeno identifikovanje i procjena rizika.

Uspostavljeni sistem internih kontrola nije funkcionisao na način da je obezbijedio istinito i fer izvještavanje i usklađenost sa važećim zakonima i drugim propisima, što je osim u ovoj tački navedeno u većini tačaka ovog izvještaja.

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se:

- **obračun minulog rada vrši na osnovnu platu bez uvećanja za druga primanja po osnovu rada u skladu sa članom 124. Zakona o radu i članom 108. Kolektivnog ugovora u preduzeću;**
- **ugovori o djelu zaključuju za poslove koji su van djelatnosti poslodavca u skladu sa članom 205. stav 1) Zakona o radu;**
- **utvrdi korisni vijek upotrebe imovine, odnosno stope amortizacije u skladu sa članom 7. stav 3) tačka 3. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske;**
- **pomoćna evidencija stalne imovine organizuje i vodi na način da se obezbijedi uvid u analitičke podatke i hronološki prikaz poslovnih događaja, kontrolu i ispravnost unesenih podataka i mogućnost korišćenja podataka u skladu sa članom 12. stav 5) Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske;**
- **postupci i procedure popisa imovine i obaveza, utvrđivanje i iskazivanje stvarnog i knjigovodstvenog stanja imovine i obaveza, te izvještavanje o popisu vrši u skladu sa odredbama Pravilnika o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem imovine i obaveza.**

Preporučuje se Skupštini akcionara, nadzornom odboru i direktoru preduzeća da obezbijede da se donese odluka o visini naknade za rad članovima nadzornog odbora i odbora za reviziju i u skladu s tim vrši obračun i isplata istih.

4. Nabavke

Planom javnih nabavki planirano je 64 postupaka javnih nabavki u vrijednosti od 5.331.420 KM bez poreza na dodatu vrijednost. Nadzorni odbor je Odlukom od 30.03.2023. dao saglasnost na Plan javnih nabavki.

Prema izvještaju o realizaciji u 2023. godini proveden je 131 postupak javne nabavke u iznosu od 1.621.758 KM od čega 95 direktnim sporazumom (401.199 KM), 20 konkurentskim zahtjevom (475.034 KM), dva pregovaračkim postupkom bez objave obavještenja (46.842 KM), sedam otvorenim postupkom (659.795 KM) i sedam postupaka Aneksom II (38.888 KM). Nabavke se odnose na nabavke privjesaka za prtljag i kupona za ukrcavanje putnika, opremanje tehničkog objekta, pekarskih proizvoda, kafe i pića (za maloprodajne objekte), opreme, radova na proširenju parkinga, radova na sanaciji krova pristanišne zgrade, molerskih, rigiperskih i termoizolacijskih radova na stropu odlaznog gejta i druge.

Revizijskim ispitivanjima obuhvaćeno je 42% vrijednosti ukupno realizovanih nabavki odnosno 676.832 KM i to tri otvorena postupka (389.448 KM), četiri postupka putem konkurentskog zahtjeva (99.695 KM), dva pregovaračka postupka bez objave obavještenja (141.345 KM) i 9 direktnih sporazuma (46.344 KM).

Kod javnih nabavki obuhvaćenih revizijskim ispitivanjima nisu utvrđene neusklađenosti sa Zakonom o javnim nabavkama.

5. Priprema i donošenje plana poslovanja i finansijskog plana

Skupština akcionara na sjednici od 24.3.2023. godine donijela je Odluku o usvajanju Godišnjeg plana poslovanja za 2023. godinu kao i Plana poslovanja za period 2023-2025. godina. Godišnjim planom poslovanja planirani su ukupni prihodi u iznosu od 7.770.000 KM i ukupni rashodi u iznosu od 7.755.000 KM.

Godišnji plan poslovanja za 2023. godinu kao i Plan poslovanja za period 2023-2025. godina izmijenjeni su u novembru 2023. godine, nakon analize raspoloživih sredstava i promjena okolnosti poslovanja, a koje je Skupština akcionara usvojila Odlukom o usvajanju od 28.12.2023. godine. Izmijenjenim Planom poslovanja ukupni prihodi su planirani u iznosu od 4.720.000 KM, a ukupni rashodi u iznosu od 6.365.000 KM.

Preduzeće je sačinilo Izvještaj o poslovanju za 2023. godinu i isti je usvojen na sjednici Skupštine akcionara od 28.06.2024. godine.

Kod procesa pripreme i donošenja plana poslovanja preduzeća obuhvaćenog revizijskim ispitivanjem nisu utvrđene nepravilnosti.

6. Finansijski izvještaji

Finansijski izvještaji Preduzeća pripremljeni su i prezentovani na obrascima koji su propisani Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 59/22 i 129/22). Skupština akcionara je usvojila finansijske izvještaje preduzeća na sjednici od 28.06.2024. godine, a nakon donošenja Odluke nadzornog odbora od 28.02.2024. godine o utvrđivanju istih.

6.1. Bilans uspjeha

Ukupni prihodi iskazani su u iznosu od 4.714.475 KM a odnose se na poslovne prihode (4.667.717 KM), ostale prihode i dobitke (32.208 KM) i prihode od usklađivanja vrijednosti finansijskih sredstava (14.549 KM) i finansijski prihod (1 KM).

6.1.1. Poslovni prihodi i rashodi

U Bilansu uspjeha iskazani su poslovni prihodi u iznosu od 4.667.717 KM i poslovni rashodi u iznosu od 6.253.365 KM.

6.1.1.1. Poslovni prihodi

Poslovni prihodi odnose se na prihode od prodaje robe (1.179.914 KM), pruženih usluga (2.090.639 KM) i ostale poslovne prihode (1.397.164 KM).

Prihodi od prodaje robe odnose se na prihode od prodaje robe na domaćem tržištu (1.164.156 KM) i na ino tržištu (15.758 KM).

Prihodi od prodaje robe odnose se najvećim dijelom na prihode od prodaje robe u maloprodaji (kiosk i bife) u iznosu od 1.112.658 KM, prodaje tečnosti za odležavanje (40.997 KM) i mlaznog goriva (20.555 KM).

Prihodi od prodaje robe i rashodi po osnovu nabavne vrijednosti repromaterijala precijenjeni su u iznosu od 48.248 KM, jer su prilikom prenosa robe sa zaliha kuhinje na zalihe u maloprodaji radi dalje prodaje iskazani prihodi i rashodi u smislu tržišne realizacije robe iako do iste nije došlo, što nije u skladu sa članom 42. stav 1) i 2) i članom 52. Pravilnika o

kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 104/21 i 59/22).

Prihodi od pruženih usluga odnose se na prihode od pruženih usluga na domaćem tržištu (713.147 KM) i na inostranom tržištu (1.377.492 KM). Najvećim dijelom odnose se na prihode od pruženih usluga po ugovorima sa avio prevoznicima - tarife po odlazećim putnicima (804.188 KM), usluga slijetanja, opsluživanje vazduhoplova, usluga po odlazećim putnicima i pruženih usluga po cjenovniku preduzeća (555.906 KM), provizije za upotrebu manipulativnih površina (187.340 KM), naplate parkinga (367.696 KM) i drugih aerodromskih usluga (147.796 KM).

Prihodi od pruženih usluga odnose se na prihode ostvarene po Ugovorima sa avio prevoznicima (Ryanair, Wizz air, Air Serbia, Air cairo, Tailwind, Freebird, Nouvelair, Air Montenegro i Aegan air) i Vazduhoplovnim servisom Republike Srpske.

Prihodi od pruženih usluga na inostranom tržištu i gubitak ranijih godina precijenjeni su u iznosu od 15.594 KM, jer su prihodi iz 2022. godine iskazani u tekućoj godini, što nije u skladu sa MRS 1 - Prezentacija finansijskih izvještaja (paragraf 27 i 28).

Prihodi od provizije od upotrebe manipulativnih površina odnose se na naplaćenu proviziju po osnovu zaključenih ugovora sa Super petrol d.o.o. Banja Luka i to Ugovora o poslovno-tehničkoj saradnji iz 2021. godine, Ugovora o naknadi za korišćenje manevarskih površina od 20.07.2021. godine, Aneksa Ugovora od 24.02.2023. godine i Ugovora o naknadi za korišćenje manevarskih površina od 28.09.2023. godine. Navedenim ugovorom od 28.09.2023. godine ugovoreno je da za pružanje zemaljskih usluga i korišćenje manipulativnih površina preduzeće Aerodromi Republike Srpske a.d. Banja Luka mjesečno fakturiše proviziju od 2,5% od ukupnog ostvarenog prometa društva Super petrol d.o.o. Banja Luka za isporučeno mlazno gorivo operaterima u prethodnom mjesecu, a na osnovu evidencija Super petrol d.o.o. Banja Luka.

Ostali poslovni prihodi najvećim dijelom odnose se na prihode po ugovoru o finansijskoj podršci sa Ministarstvom saobraćaja i veza Republike Srpske od 10.02.2023. godine i Aneksu ugovora od 15.12.2023. godine (1.123.000 KM), prihode od zakupa (reklamnih površina, objekata, parking mjesta) u iznosu od 79.540 KM, prihode od refundacije bolovanja (14.102 KM), naknade štete za posljedice nepogode (49.201 KM) i prihodi od JU Zavod za zapošljavanje Republike Srpske po projektu zapošljavanja pripravnika (33.612 KM).

U 2023. godini evidentiranje kratkoročnih potraživanja i ostalih poslovnih prihoda po osnovu refundacije od JU Fond dječije zaštite vršeno je na gotovinskom osnovu. Takođe, usljed navedenog načina evidentiranja, prihodi od refundacije bolovanja i potraživanja od JU Fond dječije zaštite potcijenjeni su u iznosu od 5.624 KM, jer nisu iskazana potraživanja i prihod za septembar i oktobar mjesec 2023. godine po osnovu rješenja i trebovanja za refundaciju za naknadu plate na porodiljskom odsustvu, što nije u skladu sa MRS 1- Prezentacija finansijskih izvještaja (paragraf 27 i 28).

Ostali poslovni prihodi po osnovu naknade štete iskazani u iznosu od 49.201 KM odnose se na naplatu štete od osiguranja u iznosu od 43.060 KM po odštenom zahtjevu za posljedice vremenske nepogode koja je prouzrokovala štetu na imovini i na 6.141 KM pogrešno evidentiranih prihoda na gotovinskom osnovu. U 2023. godini uplaćen je ukupan iznos po odštetnom zahtjevu od 43.060 KM, međutim, prilikom naplate dijela potraživanja za naknadu štete nije izvršeno zatvaranje potraživanja, nego je sa prilivom gotovine ponovo evidentiran dio prihoda (6.141 KM), čime su ostala kratkoročna potraživanja i ostali poslovni prihodi precijenjeni u iznosu od 6.141 KM, što nije u skladu sa članom 64. Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama.

Ostali poslovni prihodi potcijenjeni su u iznosu od 12.346 KM, jer nisu u potpunosti priznati prihodi od donacija u iznosu godišnje amortizacije, što je navedeno pod tačkom 6.2.2.3. ovog izvještaja.

Preporučuje se direktoru preduzeća da obezbijedi da se:

- **prihodi od prodate robe i rashodi po osnovu nabavne vrijednosti repromaterijala iskazuju u skladu sa članom 42. stav 1) i 2) i članom 52. Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike;**
- **priznavanje kratkoročnih potraživanja, ostalih poslovnih prihoda i prihoda od pruženih usluga vrši na obračunskoj osnovi u skladu sa MRS 1 - Prezentacija finansijskih izvještaja (paragraf 27 i 28), a evidentiranje po osnovu naplate potraživanja vrši prema članu 64. Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama.**

6.1.1.2. Poslovni rashodi

Poslovni rashodi iskazani su u iznosu od 6.253.365 KM i odnose se na nabavnu vrijednost prodate robe (606.266 KM), troškove materijala (294.290 KM), troškove goriva i energije (160.337 KM), troškove plata i naknada i ostalih ličnih primanja (3.141.572 KM), proizvodnih usluga (639.700 KM), amortizacije i rezervisanja (1.076.774 KM) i nematerijalne troškove (321.631 KM) i troškove poreza i doprinosa (12.795 KM).

Nabavna vrijednost prodate robe odnosi se na vrijedost prodate robe sa zaliha u maloprodaji u bifeu i kiosku (502.664 KM), repromaterijala u kuhinji (48.248 KM) i veleprodaji (sredstvo za odležavanje i mlazno gorivo) u iznosu od 55.354 KM.

Nabavna vrijednost prodate robe precijenjena je u iznosu od 53.229 KM, jer obračun izlaza sa zaliha nije vršen po metodu ponderisane prosječne cijene, a takođe prilikom prenosa robe radi dalje prodaje iskazani su rashodi i prihodi u smislu prave tržišne realizacije robe iako do iste nije došlo, što je navedeno pod tačkama 6.1.1.1. i 6.2.1.2. izvještaja.

Troškovi materijala najvećim dijelom odnose se na troškove režijskog materijala (122.451 KM) i materijala i rezervnih dijelova za održavanje osnovnih sredstava (94.107 KM). Odnose se na potrošni materijal za kuhinju, higijenski i sanitarni materijal, radnu odjeću, trošak auto-guma, kancelarijski materijal i rezervne dijelove za svjetlosnu liniju i sistem svjetlosnog obilježavanja.

Troškovi goriva i energije najvećim dijelom odnose se na troškove električne energije (77.894 KM), utrošenog goriva i maziva (59.403 KM), uree i tečnosti za odležavanje (9.284 KM).

Troškovi plata, naknada plata i ostalih ličnih primanja najvećim dijelom odnose se na troškove bruto plata u iznosu od (2.507.174 KM), troškove naknada za topli obrok (230.426 KM), naknada regresa (183.520 KM), troškove bruto naknada članovima nadzornog odbora i odbora za reviziju (54.372 KM), pomoći u skladu sa propisima o radu (28.898 KM), troškove naknada za prevoz (98.928 KM) i troškove dnevnica i službenih putovanja (38.251 KM).

Troškovi proizvodnih usluga odnose se na troškove transportnih usluga (190.072 KM), održavanja (159.475 KM), zakupa (25.933 KM), reklame i propagande (23.360 KM) i ostalih usluga (240.858 KM).

Troškovi transportnih usluga najvećim dijelom odnose se na troškove interneta (136.837 KM) i telefonskih usluga (33.596 KM).

Troškovi održavanja najvećim dijelom odnose se na održavanje piste (15.597 KM), održavanje sigurnosnih uređaja na terminalu (11.265 KM), usluge izrade horizontalne signalizacije (39.999 KM), digitalizacije arhive (9.950 KM) i druge troškove.

Troškovi ostalih usluga najvećim dijelom odnose se na troškove bruto naknada po ugovorima o djelu (171.272 KM).

Troškovi amortizacije i rezervisanja odnose se na troškove rezervisanja (76.158 KM) i amortizacije (1.000.616 KM). Troškovi amortizacije potcijenjeni su u iznosu od 18.202 KM,

jer nije izvršen obračun amortizacije imovine koja je raspoloživa za upotrebu, što je navedeno pod tačkom 6.2.1.1. izvještaja.

Nematerijalni troškovi odnose se na troškove neproizvodnih usluga (159.025 KM), reprezentacije (31.738 KM), premija osiguranja (83.339 KM), platnog prometa (24.339 KM), poreza (9.878 KM), doprinosa (2.917 KM), članarina (2.411 KM) i ostale nematerijalne troškove (20.776 KM).

Troškovi neproizvodnih usluga i reprezentacije najvećim dijelom odnose se na troškove stručnog usavršavanja u inostranstvu, ulaznica za manifestacije, procjenu stanja manevarskih površina, po osnovu usluga održavanja web stranice, i po osnovu naknade redovnog nadzora.

6.1.1.3. Poslovni gubitak

Poslovni gubitak iskazan je u iznosu od 1.585.648 KM, a odnosi se na razliku između poslovnih rashoda i poslovnih prihoda. Po nalazu revizije poslovni gubitak potcijenjen je u iznosu od 16.469 KM, po osnovu precijenjenih poslovnih prihoda (51.496 KM) i precijenjenih poslovnih rashoda (35.027 KM).

6.1.2. Finansijski rashodi

Finansijski rashodi iskazani su u iznosu od 53.086 KM i najvećim dijelom odnose se na rashode kamata po osnovu otplate dugoročnog kredita (38.869 KM) i zatezne kamate (7.362 KM).

6.1.3. Gubitak redovne aktivnosti

Gubitak redovne aktivnosti iskazan je u iznosu od 1.638.733 KM.

6.1.4. Ostali dobici i gubici

Ostali prihodi i dobici iskazani u iznosu od 32.208 KM odnose se na utvrđeni višak (304 KM) i ostale nepomenute prihode (31.904 KM).

Ostali rashodi i gubici iskazani su u iznosu 141.383 KM i odnose se na utvrđeni manjak (2.323 KM), ostale rashode i gubitke (131.286 KM) i neto gubitak od prodaje stalne imovine (7.774 KM).

Ostali rashodi i gubici najvećim dijelom odnose se na naknadu štete po osnovu raskida ugovora (74.947 KM) i to po osnovu Sporazuma o raskidu ugovora o kupoprodaji pokretne imovine (autobus) od 11.09.2023. godine sa JZU Dr Miroslav Zotović Banja Luka (19.000 KM za uplaćeni depozit u postupku licitacije bez prava povrata) i Sporazumnog raskida ugovora od 12.09.2023. godine sa Gass auto d.o.o. Laktaši o zakupu autobusa (49.140 KM na ime izgubljene dobiti u vrijednosti od 6 mjesečnih rata po ugovoru).

Neto gubitak od prodaje imovine iskazan u iznosu od 7.774 KM predstavlja razliku između dobitaka po osnovu prodaje opreme (11.497 KM) i gubitaka od neotpisane vrijednosti imovine (19.271 KM).

6.1.5. Dobitak po osnovu usklađivanja vrijednosti

Dobitak po osnovu usklađivanja vrijednosti iskazan je u iznosu od 14.549 KM, a odnosi se na neto dobitke od usklađivanja vrijednosti finansijskih sredstava.

6.1.6. Neto gubitak tekuće godine

Neto gubitak tekuće godine iskazan je u iznosu od 1.741.683 KM kao razlika između ukupnih prihoda (4.714.475 KM) i ukupnih rashoda (6.456.158 KM). Po nalazu revizije neto gubitak potcijenjen je za 16.646 KM, jer su precijenjeni ukupni poslovni prihodi za 51.496 KM i ukupni poslovni rashodi za 35.027 KM, što je navedeno pod tačkama 6.1.1.1, 6.1.1.2, 6.1.1.3, 6.2.1.1. i 6.2.1.2. ovog izvještaja.

6.2. Bilans stanja

6.2.1. Bilansna aktiva

Bilansna aktiva iskazana je u iznosu od 37.547.164 KM bruto vrijednosti, 10.760.300 KM ispravke vrijednosti i 26.786.864 KM neto vrijednosti, a čine je stalna i tekuća sredstva.

6.2.1.1. Stalna sredstva

Stalna sredstva iskazana su u iznosu od 36.384.549 KM bruto vrijednosti, ispravke vrijednosti 10.402.300 KM i neto vrijednosti od 25.982.249 KM, a čine ih nematerijalna sredstva (273.080 KM), nekretnine, postrojenja i oprema (25.696.669 KM) i dugoročni finansijski plasmani (12.500 KM).

U odnosu na prethodnu godinu neto vrijednost stalnih sredstava je veća za iznos od 146.141 KM i to uvećana po osnovu nabavki (1.166.251 KM), a umanjena po osnovu rashoda amortizacije (1.000.617 KM) i rashodovanja i likvidacije imovine (19.493 KM). U 2023. godini izvršeno je aktiviranje imovine sa pozicije imovina u pripremi u iznosu od 231.751 KM.

Nematerijalna sredstva najvećim dijelom odnose se na licencu za čekiranje putnika (25.599 KM), softver za naplatu parkinga (21.801 KM), master plan (144.301 KM) i druga nematerijalna sredstva.

Nekretnine, postrojenja i oprema čine zemljište, građevinski objekti, postrojenja i oprema i avansi i nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi.

Zemljište je iskazano u iznosu od 6.313.532 KM, a odnosi se na zemljište k.o. Kobatovci površine 301.113 m² (1.053.895 KM), k.o. Mahovljani ukupne površine 518.084 m² (2.590.420 KM), k.o. Krnete ukupne površine 156.462 m² (547.617 KM) i k.o. Mahovljani površine 126.210 m² (2.121.600 KM).

Građevinski objekti iskazani su u iznosu 17.151.793 KM bruto vrijednosti, 1.017.189 KM ispravke vrijednosti i 16.134.604 KM neto vrijednosti. Odnose se na neto vrijednost tehničkog objekta (515.140 KM), pristanišne zgrade (2.029.899 KM), vodne i trafo stanice i pristupnih puteva (1.213.420 KM), platforme (2.800.201 KM), piste (5.419.290 KM), tornja (338.832 KM), zemaljskog osvjetljenja (1.985.665 KM), kargo skladišta (1.317.897 KM) i neto vrijednost ostalih pristupnih saobraćajnica, ograda, javne rasvjete i drugih objekata.

Postrojenja i oprema iskazani su u iznosu od 11.063.067 KM bruto vrijednosti, 8.532.388 KM ispravke vrijednosti i 2.530.679 KM neto vrijednosti. Najvećim dijelom odnose se na neto vrijednost vatrogasnog vozila (211.428 KM), agregata (73.285 KM), vozila za mjerenje klizavosti (24.814 KM), vozila za odleđivanje aviona (265.327 KM), vučnog vozila (142.420 KM) i drugih specijalnih mašina i opreme.

Avansi i nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi iskazani su u iznosu od 717.854 KM, a odnose se na građevinske objekte u pripremi (586.792 KM) i opremu u pripremi (131.062 KM) i to na projekat uspostavljanja sistema ventilacije (131.062 KM objekata, 24.321 KM opreme), projekat adaptacije tehničkog objekta (412.615 KM) i proširenja parkinga (149.855 KM).

Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi precijenjeni su u iznosu od 412.615 KM, a građevinski objekti potcijenjeni u iznosu od 408.713 KM i troškovi amortizacije u iznosu od 3.902 KM, jer je Zapisnikom o primopredaji radova od 30.05.2024. godine za projekat adaptacije tehničkog objekta izvršen prijem radova i navedeno da je objekat raspoloživ za korišćenje, a imovina nije aktivirana i nije izvršen obračun amortizacije, što nije u skladu sa MRS 16 - Nekretnine postrojenja i oprema (paragraf 55) i članom 4. stav (3, 4 i 7) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.

Takođe, stalna sredstva (rekonstrukcija pristupne saobraćajnice, oprema i softver za naplatu parkinga) stavljena su u upotrebu Odlukom o stavljanju u upotrebu sistema naplate parkiranja od 26.12.2023. godine, a primopredaja radova i materijala izvršena je 22.03.2023. godine. Na osnovu navedenog, troškovi amortizacije su potcijenjeni u iznosu od 14.300 KM, a precijenjeni su nekretnine, postrojenja i oprema (11.030 KM) i

nematerijalna imovina (3.270 KM), što nije u skladu sa MRS 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema (paragraf 55), MRS - 38 Nematerijalna imovina (paragraf 97) i članom 3. stav 6) i članom 4. stav (3, 4 i 7) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike, jer imovina raspoloživa za upotrebu nije knjigovodstveno aktivirana i nije izvršen obračun amortizacije.

Preporučuje se direktoru preduzeća da obezbijedi da se nekretnine, postrojenja, oprema i nematerijalna imovina priznaju i klasifikuju, a obračun amortizacije vrši u skladu sa zahtjevima MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema (paragraf 55) i MRS 38 - Nematerijalna imovina (paragraf 97) i članom 3. stav 6) i članom 4. stav (3, 4 i 7) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.

6.2.1.2. Tekuća sredstva

Tekuća sredstva iskazana su u iznosu od 1.162.615 KM bruto vrijednosti, 358.000 KM ispravke vrijednosti i 804.615 KM neto vrijednosti i čine ih zalihe materijala i robe, kratkoročna potraživanja i gotovina i gotovinski ekvivalenti.

Zalihe su iskazane u vrijednosti od 300.606 KM, a odnose se na zalihe materijala (126.631 KM), zalihe robe (172.081 KM) i date avanse (1.894 KM).

Zalihe materijala najvećim dijelom odnose se na zalihe goriva (11.100 KM), lož ulja (40.113 KM), sredstva za odleđivanje piste (21.108 KM), pjenila za vatrogasna vozila (43.843 KM) i drugi materijal.

Zalihe robe odnose se na zalihe mlaznog goriva u skladištu (48.949 KM) i zalihe mlaznog goriva u veleprodaji (1.308 KM), sredstva za odleđivanje aviona (114.363 KM) i na zalihe prehrambenih proizvoda u maloprodaji (28.146 KM).

Nabavke mlaznog goriva izvršene su u 2022. godini i evidentirane su po nabavnoj vrijednosti. Zalihe mlaznog goriva u skladištu su precijenjene u iznosu od 18.675 KM, rashodi po osnovu nabavne vrijednosti goriva u iznosu od 4.981 KM, a gubitak ranijih godina potcijenjen u iznosu od 23.656 KM, jer iskazana vrijednost zaliha u početnom stanju i izlaza sa zaliha nije vršena po metodu ponderisane prosječne cijene, što nije u skladu sa članom 51. i 53. Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama i MRS 2 – Zalihe (paragraf 25 i 27).

Preduzeće vodi zalihe robe u maloprodaji u kuhinji, bifeu i kiosku. Sa zaliha robe u kuhinji vrši se prenos na zalihe robe u bife radi dalje prodaje, na osnovu čega se priznaju prihodi od prodate robe i rashodi po osnovu nabavne vrijednosti iako do tržišne realizacije robe nije došlo, što je navedeno po tačkom 6.1.1.1. izvještaja.

Kratkoročna potraživanja iskazana su u iznosu od 464.331 KM bruto vrijednosti, ispravke vrijednosti 303.158 KM i neto vrijednosti 161.173 KM. Odnose se na potraživanja od kupaca u zemlji (37.984 KM), potraživanja od kupaca u inostranstvu (107.222 KM) i ostala kratkoročna potraživanja (15.967 KM).

U 2023. godini izvršena je analiza starosne strukture potraživanja, analiza usaglašenosti pomoćnih knjiga sa glavnim knjigom na dan 31.12.2023. godine i analiza naplate potraživanja (za trogodišnji period) na osnovu kojih je urađen test umanjenja vrijednosti. Izvršena je procjena očekivanih kreditnih gubitaka na dan 31.12.2023. godine gdje su kao kao bazne istorijske godine uzete četiri poslovne godine (2019-2022. godina) i utvrđene istorijske stope kreditnih gubitaka po kategorijama potraživanja po rokovima, koje su korigovane koeficijentom rasta potrošačkih cijena u 2023. godini. U 2023. godini iskazano je 4.725 KM gubitaka od usklađivanja vrijednosti datih avansa i 19.275 KM dobitaka od umanjenja ranije priznatih kreditnih gubitaka usljed obezvrjeđenja potraživanja od kupaca u skladu sa članom 68. Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama.

Ostala kratkoročna potraživanja i ostali poslovni prihodi precijenjeni su u iznosu od 6.141 KM, jer u poslovnim evidencijama prilikom naplate dijela potraživanja za naknadu štete nije izvršeno zatvaranje potraživanja po osnovu naplate štete od osiguranja, nego je sa prilivom gotovine ponovo evidentiran prihod, što je navedeno pod tačkom 6.1.1.1. izvještaja.

Takođe, ostala kratkoročna potraživanja i prihodi od refundacije bolovanja od JU Fond dječije zaštite potcijenjeni su u iznosu od 5.624 KM, jer nisu iskazana potraživanja i prihod za septembar i oktobar mjesec 2023. godine za refundaciju za naknadu plate na porodijskom odsustvu, što je navedeno pod tačkom 6.1.1.1. izvještaja.

Gotovina i ekvivalenti gotovine iskazani su u iznosu od 293.221 KM, a odnose se na gotovinu u blagajni (6.380 KM) i na poslovnim računima u domaćoj i stranim valutama (280.244 KM). Iznos od 6.597 KM evidentiran je na prelaznim računima, koji nisu obuhvaćeni popisom, a reviziji nije prezentovana na uvid druga dokumentacija u vezi nastalih poslovnih promjena, što je navedeno pod tačkom 3. izvještaja.

Preporučuje se direktoru preduzeća da obezbijedi da se zalihe robe u skladištu iskazuju, a da se izlaz sa zaliha obračunava u skladu sa članom 51. i 53. Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama i MRS 2 – Zalihe (paragraf 25 i 27).

6.2.2. Bilansna pasiva

Bilansna pasiva iskazana je u iznosu od 26.786.684 KM, a čine je kapital, dugoročna rezervisanja i obaveze i kratkoročne obaveze i rezervisanja.

6.2.2.1. Kapital

Kapital je iskazan u iznosu od 14.748.753 KM, a odnosi se na akcijski kapital-obične akcije u iznosu od 10.125.725 KM, ostale rezerve u iznosu od 821.818 KM, revalorizacione rezerve za nekretnine, postrojenja, opremu i materijalna sredstva u iznosu od 11.124.827 KM, neraspoređenu dobit ranijih godina u iznosu od 775.127 KM i gubitak u iznosu od 8.098.744 KM (od čega gubitak tekuće godine 1.741.683 KM, a gubitak ranijih godina 6.357.061 KM).

Akcijski kapital iskazan je u iznosu od 10.125.725 KM, a struktura vlasništva nad akcijama najvećih akcionara je sljedeća: Akcijski fond Republike Srpske, a.d. Banja Luka 64,69%, PREF a.d. Banja Luka 22,64%, Fond za restituciju Republike Srpske, a.d. Banja Luka 4,98%. Prema Izvještaju Centralnog registra hartija od vrijednosti a.d. Banja Luka od 19.12.2023. godine u Knjizi akcionara registrovano je 660 akcionara.

Ostale rezerve iskazane su na osnovu Odluke uprave preduzeća od 21.01.2022. godine o konvertovanju revalorizacionih rezervi u ostale rezerve. U navedenoj Odluci navedeno je da je revalorizaciona rezerva iskazana prije 2006. godine bez odgovarajuće dokumentacije prema kojoj bi se mogao utvrditi istorijat nastanka i početnog priznavanja iste i da će se ista konvertovati u ostale rezerve na dan 01.01.2021. godine. Ovakav način formiranja rezervi društva nije u skladu sa članom 231. Zakona o privrednim društvima Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 127/08, 58/09, 100/11, 67/13, 100/17, 82/19 i 17/23) i članom 61. Statuta preduzeća, kojima je propisan način formiranja rezervi, vrste rezervi i korišćenje rezervi. Prilikom revizijskih ispitivanja nije prezentovana druga dokumentacija na osnovu koje bi se mogao utvrditi računovodstveni tretman istih.

Revalorizacione rezerve odnose se na rezerve iskazane na osnovu izvršene procjene vrijednosti imovine sa 31.12.2021. godine kada je knjigovodstvena vrijednost sredstva povećana kao rezultat revalorizacije, a povećanje priznato u okviru pozicije revalorizacione rezerve. U 2023. godini u korist neraspoređene dobiti izvršen je prenos dijela revalorizacione rezerve (775.127 KM) u vrijednosti razlike između amortizacije zasnovane na revalorizovanoj knjigovodstvenoj vrijednosti sredstava i amortizacije zasnovane na prvobitnoj nabavnoj vrijednosti sredstava.

Neraspoređena dobit ranijih godina u iznosu od 775.127 KM odnosi se na ukinute revalorizacione rezerve formirane po osnovu povećanja vrijednosti imovine na osnovu izvršene procjene.

Gubitak se odnosi na gubitak tekuće godine (1.741.683 KM) i gubitak ranijih godina (6.357.061 KM). Po nalazu revizije gubitak ranijih godina potcijenjen je u iznosu od 8.062 KM, odnosno više iskazan zbog iskazivanja prihoda iz ranije godine u tekućoj godini (15.594 KM) i manje iskazan po osnovu pogrešnog vrednovanja zaliha (23.656 KM) i gubitak tekuće godine potcijenjen je u iznosu od 16.469 KM, što je navedeno pod tačkom 6.1.6. izvještaja.

Preporučuje se direktoru preduzeća da obezbijedi da se rezerve preduzeća formiraju u skladu sa članom 231. Zakona o privrednim društvima Republike Srpske i članom 61. Statuta preduzeća.

6.2.2.2. Dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze

Dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze iskazane su u iznosu 5.913.671 KM i odnose se na dugoročne kredite u zemlji u iznosu od 4.949.621 KM i ostale dugoročne obaveze u iznosu od 964.050 KM.

Dugoročni krediti u zemlji odnose se na obaveze po osnovu Ugovora o zajmu od 14.09.2016. godine zaključenog između Fonda za razvoj i zapošljavanje Republike Srpske a.d. Banja Luka kojim upravlja Investiciono-razvojna banka Republike Srpske a.d. Banja Luka i Aerodroma Republike Srpske a.d. Banja Luka u iznosu od 7.000.000 KM sa rokom dospjeća 120 mjeseci, grejs periodom 24 mjeseca i kamatnom stopom 5,4 %. Uslovi osnovnog Ugovora mijenjali su se kroz više zaključenih aneksa u periodu 2017-2022. godina.

Dana 26.08.2022. godine zaključen je Sporazum broj I/22 o izmirenju nedospjelih obaveza po osnovnom ugovoru i pripadajućim aneksima na period otplate od 123 mjeseca (do 01.06.2027), u koji je uključen grejs period od 48 mjeseci, kojim se preduzeće obavezalo da će isplatiti iznos glavnice od 6.103.441 KM po osnovu ostatka duga i to na sljedeći način: u periodu od 01.09.2022. godine zaključno sa 01.08.2023. godine u iznosu mjesečnog anuiteta 35.000 KM, a u periodu od 01.09.2023. godine zaključno sa 01.06.2027. godine da će ostatak duga izmirivati u jednakim mjesečnim anuitetima uz obračun redovne kamate na ostatak duga.

Dana 22.06.2023. godine zaključen je Sporazum broj II/23 kojim je preduzeće preuzelo obavezu da će ukupan iznos glavnice duga (5.779.137 KM) izmirivati na način da će u periodu 01.07.-1.12.2023. godine plaćati mjesečni anuitet u iznosu od 35.000 KM u kojem će plaćati kamatu na ostatak duga i pripadajući iznos glavnice, dok u periodu od 01.01.2024. godine pa zaključno sa 01.06.2027. godine ostatak duga da će izmirivati u jednakim mjesečnim anuitetima uz obračun redovne kamate na ostatak duga.

Sporazumom III/24 od 22.01.2024. godine preduzeće se obavezalo da će ukupan ostatak duga od 5.593.841 KM i pripadajuću redovnu kamatu na ostatak duga, izmiriti na način da u periodu 01.01.2024.-01.12.2024. godine plaća mjesečne anuitete u iznosu od 60.000 KM, a od 01.01.2025. godine zaključno sa 01.06.2027. godine ostatak duga izmiri u jednakim mjesečnim anuitetima (168.052 KM) uz obračun redovne kamate na ostatak duga.

U 2023. godini na ime glavnice duga i redovne kamate izmireno je 420.000 KM (od čega kamate 38.569 KM i glavnice 381.431 KM) po osnovu Sporazuma broj I/22 i Sporazuma broj II/23. Ostatak glavnice duga na dan 31.12.2023. godine iznosi 5.593.841 KM, od čega je dospjeće za 2024. godinu (644.219 KM) klasifikovano na kratkoročnim finansijskim obavezama.

Ostale dugoročne obaveze iskazane su u iznosu od 964.050 KM. U 2013. godini zaključen je Ugovor o spajanju uz pripajanje između preduzeća Aerodromi Republike Srpske a.d. Banja Luka i JP Aerodrom Trebinje a.d. Trebinje od 04.10.2013. godine. Na osnovu uvida u Bilans stanja Aerodroma Trebinje a.d. Trebinje sačinjenog na dan 14.11.2013. godine obaveze u navedenom iznosu nisu identifikovane, međutim iste su iskazane u bruto bilansu

na poziciji obaveze koje se mogu konvertovati u kapital. Reviziji nije prezentovana druga dokumentacija u vezi nastale poslovne promjene, a nije dostavljena ni pisana informacija u vezi iskazanih obaveza. Na osnovu navedenog, preduzeće je na ostalim dugoročnim obavezama u iznosu od 964.050 KM iskazalo poslovnu promjenu bez vjerodostojne knjigovodstvene isprave sačinjene na način da omogućava potpuni uvid o nastalom poslovnom događaju, što nije u skladu sa članom 8. i 9. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske.

Preporučuje se direktoru preduzeća da obezbijedi da se preduzmu aktivnosti utvrđivanja stvarnog stanja iskazanih obaveza i pribavljanja vjerodostojne knjigovodstvene isprave u vezi nastanka poslovnog događaja i u skladu s tim izvrše evidentiranja u poslovnim knjigama preduzeća prema članu 8. i 9. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske.

6.2.2.3. **Kratkoročne obaveze i kratkoročna rezervisanja**

Kratkoročne obaveze i razgraničenja iskazana su u iznosu od 6.124.440 KM, a odnose se na kratkoročne finansijske obaveze (644.219 KM), obaveze iz poslovanja (1.929.565 KM), obaveze za plate i naknade (326.827 KM), ostale obaveze (36.309 KM), porez na dodatu vrijednost (6.127 KM), za ostale poreze, doprinose i druge dažbine (12.694 KM) i na kratkoročna razgraničenja (3.168.699 KM).

Kratkoročne finansijske obaveze odnose se na dio dugoročnog kredita koji dospijeva na plaćanje u roku do godine dana.

Obaveze iz poslovanja čine obaveze prema dobavljačima u zemlji (1.843.142 KM) i dobavljačima iz inostranstva (86.423 KM).

Obaveze za plate i naknade odnose se za neto plate za decembar 2023. godine (105.620 KM), porez i doprinose za plate i naknade za novembar i decembar 2023. godine (193.501 KM), obaveze za dio regresa (9.847 KM), naknade za topli obrok za decembar mjesec (17.858 KM).

Ostale obaveze najvećim dijelom odnose se na obaveze za naknadu za prevoz za decembar 2023. godine (8.655 KM), za neto naknade za članove nadzornog i odbora za reviziju (2.720 KM) i neto naknade po ugovoru o djelu (6.100 KM).

Do dana 29.02.2024. godine izmireno je 383.726 KM kratkoročnih obaveza.

Kratkoročna razgraničenja najvećim dijelom odnose se na rezervisanja za sudske sporove (261.438 KM) i razgraničene prihode i primljene donacije u iznosu od 2.679.834 KM. Razgraničeni prihodi i primljene donacije odnose se na donirana sredstva Vlade Republike Srpske (iz 2006. i 2021. godine) za sanaciju aerodromskih površina i rekonstrukciju piste (2.607.307 KM), doniranu opremu iz ranijih godina (26.952 KM) i druge donacije (45.575 KM).

Razgraničeni prihodi i primljene donacije za rekonstrukciju piste precijenjeni su, a prihod od donacija potcijenjen je u iznosu od 12.346 KM, jer je preduzeće priznalo samo dio prihoda (polugodišnju amortizaciju sredstva), što nije u skladu sa MRS - 20 Računovodstveno obuhvatanje državnih davanja i objelodanjivanje državne pomoći (paragraf 12).

Na osnovu pisane informacije za potrebe revizije iskazana kratkoročna razgraničenja u iznosu od 45.547 KM odnose se na donacije za tehnički objekat i svjetlosnu liniju iz 2010. godine (4.812 KM) i donaciju iz 2012. godine (40.763 KM). Reviziji nije prezentovana druga dokumentacija iz koje bi se mogli identifikovati izvori, vrste doniranih sredstava i uslovi povezani sa donacijom. Za iskazane iznose donacija u tekućoj kao ni u ranijim godinama nisu vršena priznavanja u bilansu uspjeha, što nije u skladu sa MRS 20 - Računovodstveno obuhvatanje državnih davanja i objelodanjivanje državne pomoći (paragraf 12 odnosno 20).

Po osnovu sporova koji su pokrenuti u prethodnim godinama (2020., 2021. i 2022. godine) protiv preduzeća, a na osnovu procjene ishoda sporova izvršena su rezervisanja u iznosu od 261.438 KM (od čega u 2023. godini 76.158 KM). Na osnovu navedenog, kratkoročna

razgraničenja su precijenjena, a ostala dugoročna rezervisanja i razgraničenja potcijenjena u iznosu od 261.438 KM, jer su dugoročna rezervisanja za sudske sporove klasifikovana kao kratkoročna, što nije u skladu sa članom 32. stav 9) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.

Preporučuje se direktoru preduzeća da obezbijedi da se:

- **izvrši analiza i preduzmu aktivnosti oko utvrđivanja izvora, vrste doniranih sredstava i uslova povezanih sa donacijama iz ranijih godina i u skladu s tim izvrši računovodstveni tretman istih, a da se za donacije poznatog izvora i uslova u potpunosti priznaju prihodi povezani sa nastalim troškovima prema zahtjevima MRS - 20 Računovodstveno obuhvatanje državnih davanja i objelodanjivanje državne pomoći;**
- **klasifikacija dugoročnih rezervisanja za sudske sporove vrši u skladu sa članom 32. stav 9) Pravilnika o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike.**

6.2.3. Vanbilansna evidencija

Na pozicijama vanbilansne aktive i pasive evidentirana je vrijednost primljenih garancija za izvedene radove prema ugovorima sa dobavljačima (244.756 KM), kao vrijednost datih instrumenata obezbjeđenja plaćanja po osnovu dugoročnog kredita (6.331.985 KM), a koji se odnose na date mjenice (40 bjanko mjenica) i založno pravo na imovinu po Ugovoru o zalogu od 10.09.2019. godine.

6.3. Bilans tokova gotovine

U Bilansu tokova gotovine na dan 31.12.2023. godine iskazani su ukupni prilivi gotovine u iznosu od 5.809.819 KM, dok su ukupni odlivi gotovine iskazani u iznosu od 6.007.600 KM odnosno iskazan je neto odliv gotovine u iznosu od 197.781 KM. Gotovina na početku obračunskog perioda iskazana je u iznosu od 491.002 KM i stanje gotovine na kraju obračunskog perioda u iznosu od 293.221 KM.

Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti iskazan je u iznosu od 179.854 KM i predstavlja razliku između priliva gotovine iz poslovnih aktivnosti (5.408.924 KM) i odliva gotovine iz poslovnih aktivnosti (5.229.070 KM). Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti precijenjeni su u iznosu od 37.395 KM po osnovu iskazanih odliva iz investicionih aktivnosti.

Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja iskazan je u iznosu od 407.040 KM koji se odnosi na odliv iz aktivnosti investiranja (407.040 KM) i isti je potcijenjen u iznosu od 37.395 KM koji je iskazan u okviru odliva po osnovu isplata dobavljačima iz inostranstva iz poslovnih aktivnosti. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja potcijenjeni su u iznosu od 11.497 KM, jer na istima nisu iskazani prilivi po osnovu prodaje opreme.

Neto priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja iskazan je u iznosu od 29.405 KM i predstavlja razliku između priliva iz aktivnosti finansiranja (400.895 KM) i odliva iz aktivnosti finansiranja (371.490 KM). Neto priliv je precijenjen za 9.940 KM, jer su manje iskazani odlivi po osnovu otplate glavnice dugoročnog kredita.

Navedena klasifikacija po aktivnostima pri sačinjavanju bilansa tokova gotovine nije u skladu sa članom 12. stav 2), članom 13. stav 3), članom 14. stav 3), članom 17. stav 3) Pravilnika o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike i zahtjevima MRS 7 - Izvještaj o tokovima gotovine (paragraf 10).

Preporučuje se direktoru preduzeća da obezbijedi da se bilans tokova gotovine sačinjava u skladu sa Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike i zahtjevima MRS 7 - Izvještaj o tokovima gotovine (paragraf 10).

6.4. Vremenska neograničenost poslovanja

U Napomenama uz finansijske izvještaje navedeno je da su finansijski izvještaji sačinjeni i prezentovani u skladu sa načelom fer prezentacije i stalnosti, međutim nisu objelodanjena pitanja vezana za postojanje ili nepostojanje značajne neizvjesnosti u vezi sa stalnošću poslovanja u skladu sa zahtjevima MRS 1 - Prezentacija finansijskih izvještaja (paragraf 25), što je navedeno pod tačkom 6.6. izvještaja.

6.5. Potencijalna imovina i potencijalne obaveze

Na osnovu dostavljene pisane informacije za potrebe revizije u vezi sa potencijalnom imovinom i obavezama na dan 31.12.2023. godine u toku su tri sudska spora u kojem je preduzeće tužena strana i izvršena je procjena ishoda istih, a prema navedenoj informaciji na dan 31.12.2023. ne postoje sudski sporovi u kojima se preduzeće javlja kao tužilac.

6.6. Napomene uz finansijske izvještaje

Uz finansijske izvještaje preduzeća sačinjene su i Napomene uz finansijske izvještaje koje pružaju opšte informacije i informacije o pojedinim pozicijama iskazanim u finansijskim izvještajima. Međutim, u Napomenama uz finansijske izvještaj za godinu koja se završava na dan 31.12.2023. godine, osim navedenog u tački 6.4. nisu objelodanjene relevantne informacije o primijenjenim stopama amortizacije i potpune informacije o načinu vođenja zaliha, što nije u skladu sa Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike, zahtjevima MRS 1 - Prezentacija finansijskih izvještaja (paragraf 25 i 117), MRS 2 - Zalihe (paragraf 36 i 37), MRS 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema (paragraf 73) i drugim relevantnim Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Preporučuje se direktoru da obezbijedi da se u Napomenama uz finansijske izvještaje objelodanjuju informacije u vezi sa stalnošću poslovanja i druge relevantne informacije propisane Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izvještaja za privredna društva, druga pravna lica i preduzetnike, zahtjevima MRS 1 – Prezentacija finansijskih izvještaja i drugim relevantnim Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Revizijski tim

Snježana Savatić Banjac, s.r.

Vedran Stanetić, s.r.